

יומא מב

משה שווערד

1. רש"י מסכת יומא דף מב עמוד א

של שעיר – [1] דבעיא חלוקה, משקל שני סלעים, ודייה בכך.

2. תוספות ישנים מסכת יומא דף מב עמוד א

ושל שעיר המשתלח משקל שני סלעים. תימא אי טעמא משום דבעי חלוקה בשני [שקלים] סגי דהא במצורע לא בעינן אלא שקל [2] ושמא גמרא גמר לה דבעינן הכי:

3. משך חכמה על ויקרא פרק טז פסוק ל

ויש להבין מדוע נשתנה רק הכתנת. ובירושלמי פרק בא לו (יומא. ה"ג) מפני מה אינו משמש בבגדי זהב מפני הגאווה, א"ר סימון ע"ש אל תתהדר לפני מלך, א"ר לוי שאין קטיגור נעשה סניגור, אתמול כתיב בהם ועשו להם אלקי זהב ועכשיו עומד ומשמש בבגדי זהב. נראה דלמ"ד (יומא יב:) דאבנט של כהן הדיוט היה של ברז, א"כ היה ממש ככהן הדיוט, נאות טעמו דר' סימון משום אל תתהדר בו, אבל למ"ד אבנט של כהן הדיוט היה של כלאים, א"כ לא היה נכנס הכה"ג כהדיוט ביוהכ"פ לפנים, וצריך טעמו דר' לוי, משום שמזכיר עון העגל ועליו נאמר (שמות ס"פ לב) וביום פקדי ופקדתי, וכמו שא' בחלק (סנהדרין קב סע"א) אין לך כל דור שאינו נוטל אונקיא אחת מחטא העגל. (ירושלמי תענית ד-ה) דר"ק.

והנה אמרו במדרש משלי סימן א' ר' אבין אומר בכל דור עדיין חטא של מכירת יוסף קיים, עיי"ש, ונמצא, דהכפרה על האומה בכללה לפני ולפנים עדיין שם רושם החטא ממכירת יוסף, [3] ולכן לשון של שעיר המשתלח משקל שתי סלעים, (יומא מב) רמז למה שאמרו בשבת פ"ק (דף י:) שבשביל משקל

שני סלעים מילת שנתן יעקב ליוסף כו' נתקנאו בו אחיו כו', ולכן יתכן כי הכפרה היה לפני ולפנים בבית הכפרת וההיכל, מקום של בנימין, משום שהוא לא היה בהחטא של מכירת יוסף, ולכן לא היה בעורה חלקו של יודא, כמפורש יומא דף י"ב, משום שאמרו ריש סנה' (דף ו:) המברך את הבוצע ה"ז חוטא יעו"ש, וקרוב לזה מפורש בספרי ברכה, (ס"פ יב) מפני מה זכה בנימין לפי שכל השבטים היו במכירתו של יוסף כו' אני אומר כו' שיהיו מתפללים לפני ואני מתמלא עליהם רחמים והם לא היו מרחמים על אחיהם. נמצא שאמרו פוקד עון אבות על בנים כשאוחזין מעשה אבותיהן בידיהן (ברכות ז) וכשישראל חוטאין בדברים שבין אדם למקום, אז פוקד עליהם חטא העגל, ואם ישראל חוטאין בדברים שבין אדם לחבירו, אז פוקד עליהן חטא מכירת יוסף. ומפני טעם זה לא נכנס בחושן, ששמות השבטים חקוקין על לבו לזכרון לפני ה', והשבטים בעצמם הן הזכרון (תוס' רה"ש כ"ו ד"ה כיון) עיי"ש, מפני שזה יהיה קטרוג, שהן בעצמם לא רחמו על אחיהם והיו מתנגדים ושונאים זל"ז, ולפני ולפנים עדן חקוק חטאן בכל דור. [זה באמת טעם רב הונא שאחרי מות הראשונים דוד ושלמה פסקו אורים ותומים, (סוטה מה:) מפני שהשבטים נתחלקו לשני מלכים ולא היו יכולים לתמום דבריהם, שיצטרפו שמות השבטים זה עם זה, כיון שהיו חלוקים זה עם ושונאים זל"ז, דר"ק]. ולכן להורות על כפרת החטא של מכירת יוסף היה כתנת מובחרת, וכמוש"א זבחים פ"ח כתנת על שפיכות דמים כו' שנאמר וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתנת בדם. דר"ק.

4. רש"י מסכת יומא דף מב עמוד א

וההוא יומא – [1] דאיפליגי בה, נח רביא בר קיסי - שם חכם.

5. חידושי הריטב"א מסכת יומא דף מב עמוד א

וההוא יומא נח נפשיה דרביא בר קיסי. [1] פי' ההוא יומא דאיפליגו בה בני מדרשא ואתנחו ביה סימנא למידע במאי פליגי...

6. ספר איזהו מקומן [2]

אולם הרש"ש תמה דהלא אפליגו בה תנאי, ורביא בר קיסי אמורא הוא, ולכן הוא מפרש ד'ההוא יומא' ר"ל כיום שאמר ליה ר"י מרפתי לרבינא.

7. חידושי הריטב"א מסכת יומא דף מב עמוד א

וההוא יומא נח נפשיה דרביא בר קיסי. [1] פי' ההוא יומא דאיפליגו בה בני מדרשא ואתנחו ביה סימנא למידע במאי פליגי רביא בר קיסי מכפר כשעיר המשתלח. פי' דקימא לן דמיתת צדיקים מכפרת ולהכי עבדו סימנא דבמידת דכפרה פליגי ההוא יומא, והיינו שעיר המשתלח שהוא לכפר, מה שאין כן בפרה [א] דאע"ג דאמרינן התם למה נסמכה פרשת מרים לפרשת פרה לומר לך כשם שהפרה מכפרת כך מיתתן של צדיקים מכפרת, אין עיקר הפרה לכפרה אלא לטהרה, אבל שעיר המשתלח אין עיקרו אלא לכפרה, כן פירשו בתוספות.

8. תוספות הרא"ש מסכת יומא דף מב עמוד א

רבא בר קיסי מכפר כשעיר המשתלח. ב/ לאו סימן גמור הוא דה"נ הו"מ למימר כפרה אדומה דאמרינן במועד קטן למה נסמכה פרשת מרים לפרה אדומה לומר מה פרה אדומה מכפרת אף מיתת מרים מכפרת אלא יודע היה שהיו עסוקים בשעיר המשתלח, עוד י"ל דשעיר המשתלח כל עיקרו לכפרה אבל פרה עיקרה לטהרה.

9. מרומי שדה מסכת יומא דף מב עמוד א

וההוא יומא נח נפשיה דרביא בר קיסי ואנחו בה סימנא רביא [בר] קיסי מכפר כשעיר המשתלח. והקשה הריטב"א מאי סימנא איכא, הא פרה ג"כ מכפרת. ג/ ובהע"ש פ' חקת ביארנו דרביא קיסי בחור ששמו קיסי, והיה טהור ידוע בהסידות לענין פרישה מעריות, משו"ה מכפר כשעיר המשתלח, דמכפר על מעשה עזא ועזאל שהוא עריות:

10. תוספות הרא"ש מסכת יומא דף מב עמוד א

אחת כשרה בזר ואחת פסולה בזר. וה"ה נמי שפסולה בכהן הדיוט כיון דאלעזר וחוקה כתיבי בפרה ואהרן וחוקה ביום הכיפורים ואגב דנקט כשרה בזר נקט נמי פסולה בזר, א"נ בזר אצלה קאמר וה"נ אמרינן בסוף פרק ארבעה אחין דקאמר התם זר ששימש בשבת חייב שתים ומוקי לה בשחיטת פרו של אהרן וכמ"ד שחיטת פרו בזר פסולה ופריך מאי איריא זר אפ"ל כהן נמי ומשני זר אצלו קאמר.

11. ספר איזהו מקומן

חד אמר פרה פסולה וכו' וחד אמר פרה כשרה:

א] כמשנה פרה (ד. ז. ב.) נחלקו תנאים: דעת ת"ק דפרה פסולה שלא בכהן גדול, דר' יהודה מכשיר, [וזה גם מחלוקת האיכא דאמרי לקמן ע"כ אי לדורות בכ"ג או בכהן הדיוט - עי"ש ריטב"א]. וא"כ נמצא דלכו"ע בעינן מיהא כהן - הדיוט, וע"ע לשמואל דמסקינן בסמוך דהוא סבר דפרה כשרה בזר. ותירצו תו"י ותוס' הרא"ש דשמואל סבר כו' יהודה דהתם, וסבר דמכשר אף בזר.

והריטב"א תירץ דשמואל יפרש מחלוקתם מקבלת הדם ואילך, אבל שחיטה לכו"ע כשרה בזר.

וכן נקט הגבורת ארי (רי"ש מצ): דלא פליגי התם בשחיטה, ותמה על התו"י דאי אמוראי פליגי במחלוקת תנאים הוה לגמ' למימר כתנאי, וגם היה לומר הלכה כמר וכו'. וע"ע בדברינו לקמן ע"כ בגמ' ד"ה אמר עולא.

ב] אליבא דרב דמסקינן דהוא סבר דשחיטת פרה פסולה בזר - כתבו תו"י ותוס' הרא"ש וריטב"א דלאו דוקא בזר פסולה, דהא אית ליה אלעזר וחוקה וא"כ פסולה אף בכהן הדיוט ואין כשרה אלא בסגן. ועי' בדבריהם שביארו אמאי נקט בלישניה 'בזר פסולה'.

12. ספר איזהו מקומן

ג] למ"ד שחיטת פרה בזר פסולה - כתבו תו"י ותוס' הרא"ש דנראה דבעי נמי בגדי כהונה כשאר העבודות, וכ"כ הגבורת ארי (ד"ס מד למר). [ומקור הדין שצריך בגדי כהונה בעבודות הפרה - עי' בדברינו בגמ' מג. ד"ה וכבס בגדיו].

ובסברת התו"י ותוס' הרא"ש דבעי בגדי כהונה - עי' מנחת אברהם מנחות (עמ' רע"ג) שביאר דדין בגדי כהונה לפרה הוא דין מיוחד ולא מדין עבודה, ולכן ה"ה דבשחיטת הפרה בעי, עי"ש. וע"ע משמר הלוי זכחים

13. תוספות יומא דף לב/ב

אם כן הויה לה עבודה באחר - ה"נ הוה מצי למיפרך אם כן הויה לה שחיטה בשנים כיון דאם לא מירק פסול ואם שנים שוחטין זבח אחד אפילו בזה אחר זה פסול כדמוכח בפרק השוחט (חולין דף כט.) וא"ת ומאי קשיא ליה מעבודה באחר הא בפ' טרף בקלפי (לקמן דף מב.) איכא מאן דמכשיר אפילו שחיטת פרו בזר ואפילו מאן דפוסל היינו דוקא פרו דאתי לחובת היום דקאי עליה אהרן וחוקה אבל תמיד דלא שייך לחובת יום הכפורים לא קאי עליה אהרן וחוקה בשחיטה כיון דלאו עבודה היא ויש לומר דמכל מקום פסול מדרבנן וי"מ משום דמריקה צורך קבלה ולא נהירא דמי עדיף מיעוט סימן בתרא מרוב קמא ועוד י"מ כיון דהא דאמר שחיטה לאו עבודה היא היינו כמו שפירש רבינו יעקב מאורליי"ש לפי שנהגת אף בחולין והאי מירוק אינו מעכב בחולין א"כ הויה עבודה ולא יהא כשר אלא בו:

14. תוספות מסכת יומא דף מב עמוד א

שחיטה לאו עבודה היא – [1] **בכל דוכתא פרש"י משום דכשירה בזר** ותימה הוא דבפ"ק דזבחים (דף יד:) פריך והרי שחיטה דא"א לבטלה וכשירה בזר ומשני שחיטה לאו עבודה היא והשתא מה תשובה היא זו שהרי הקשה שהיה לה ליפסל בזר כיון דא"א לבטלה [2] **ופירש רבינו יעקב מאורליי"ש דלאו עבודה היא דנהגת אפי' בחולין ...** [3] **ורבינו שמשון מפרש לאו עבודה דגבי קבלה בעינן שהמקבל יעמוד בפנים ובשחיטה אם עמד והושיט ידו לפנים ושחט כשר** כדרשינן בפרק כל הפסולין (שם דף לב:) בן הבקר לפני ה' ...

15. ספר איזהו מקומן

בקרבן כמו קצירת העומר, ועל דרך זה מבאר החזון יחזקאל (תוספתא זמית ג. פ.) ובספרו עמ"ס זבחים.	בתוס' הביאו בשם הר"י דאורליי"ש דשחיטה לאו עבודה היא לפי ששוחט בחולין ובקדשים, ובגדר הדבר כתב בית הלוי (מ"צ סי' כ"ג) דפשיטא דשחיטת קדשים היא מצות עשה גמורה בעבודת הקרבן ולא רק הפקעת נבילה ואיסור אבר מן החי כשחיטת חולין, רק כונת הר"י דאורליי"ש דאינו משום עבודת קרבן כמו זריקה והקטרה וכדו' אלא מצוה לחודה
--	---

16. גליוני מנחת חן

ועי' אבן האזל (פ"א עבודת יוהכ"פ, וכן בפ"ג שם) שהקשה על ר"י דאורליי"ש דל"ה עבודה משום דשוחט בחולין וקדשים, דזה אינו, דקיי"ל כר' נתן דבחולין לא בעינן שחיטה בכוונה, אבל בשחיטת קדשים בעינן כוונה, ובלא כוונה פסול בדיעבד.

ועוד הקשה בס' משאת משה להג"ר משה חברוני זצ"ל לפסחים (סי' צ"ב) דאיך נימא דשחיטת קדשים ושחיטת חולין שוה, הא במנחות (ע"ח:) ובסוטה (י"ד:) אמרינן דסכין מקדש לוי' לדם, א"כ בקדשים כששוחט בסכין כל"ש השחיטה מקדש הדם, ואיך אפ"ל דשחיטת קדשים וחולין שוין הן? ועיי"ש דר"ל דאין הפי' דעבודת השחיטה מקדש הדם, רק עצם נגיעת הסכין (בשעת שחיטה) זה מקדש, ואי"ז שייך לעצם השחיטה, ועי' משאת משה סי' צ"ו.

ובחזון יחזקאל (הובא בחי' בתרא זבחים י"ד): כ' דהביאור
דכמו דבחולין השחיטה מכשיר הבשר באכילה, ה"נ בקדשים
השחיטה מכשיר את הדם והבשר בתור דם ובשר קדשים, ואח"כ
מתחילין ועושין בהם עבודה ושירות - היינו מקבלה ואילך.

ועי' חידושי בתרא שתירץ, דאף דודאי יש חילוקים בדין
שחיטת קדשים, מ"מ אין לחדש מזה דעבודה היא, כיון דעצם הך
מעשה מצינו גם בחולין, ורק העבודות הנמצאים רק בקדשים
נידונים כעבודות קדשים.

17. גליוני מנחת חן

בגמ' אמרינן דשחיטה לאו עבודה, ומ"מ צריך כהן מידי
דהוי אמראות נגעים, והקשה במקדש דוד סי' ז' דשנינו בפרה (פ"ג
מ"ט) דשחיטת פרה צריך בימין, וצ"ע הא לאו עבודה היא? וצ"ל
דזה דשוחט בימין הוא משום דדרך שחיטה לעשות בימין.

18. רש"י מסכת יומא דף מב עמוד א

שאני פרה דקדשי בדק הבית היא - כלומר אין בה קדושת המזבח, אלא קדושת דמים בעלמא, שהרי
שחיטתה בהר המשחה, הלכך אין צד עבודות נחלקות בה וכל העבודות שוות בה.

19. חידושי הריטב"א מסכת יומא דף מב עמוד א

שאני פרה דקדשי בדק הבית היא. פי' דאפילו למאן דאמר פרה כקדשי מזבח הני מילי לשאר מילי אבל
לענין זה אין לחלק בה בין שחיטה לשאר דברים כיון שכל עבודותיה בחוץ כדפירש רש"י ז"ל ומידי דהוה
אמראות נגעים דבעו בה כהונה כדמפרש בסמוך.

20. ספר דבר אברהם - חלק א - סימן ז

לכן נראה דלעולם מדכתיב היא ש"מ שהפרה עצמה היא כחטאת אי כפשטות הסוגיא דפרה לחודא ולא אפר
אי כרש"י דאפר נמי בכלל אבל מ"מ מדכתיב חטאת לבתר דנעשית מי נדה י"ל דאימתי היא גופה נעשית
כחטאת אם היא באה אח"כ לכלל מי נדה דאז היא חטאת למפרע לכל פסוליה אבל אם לא תבוא לעולם
לכלל מי נדה אין עליה דין חטאת, לפי שדין החטאת שבה תלוי ומקושר במה שנעשית מי נדה כדכתיבא
קרא. והלכך רביעה ונעבד וטרופות ויו"ד ואתנן ושחיטה שלא לשמה פוסלין בה שהרי לבסוף כשנעשית מי נדה
הוי גופה חטאת למפרע ופסולה משום הני וכן מועלין בה נמי מה"ט אבל נפדית בלא מום ולא בעיא העוה"ע לפי
שמאחר שנפדית לא תבוא לעולם לכלל מי נדה וממילא לא תהא כחטאת ונשאר קדושתה רק כקבה"ב. אח"ז
באו לידי חי' הריטב"א לע"ז ואורו עיני לראות שכיוונתי ב"ה לדעת רבנו הריטב"א ז"ל (בדף כ"ג ע"ב)
וז"ל שאני פרה דחטאת קרייה רחמנא וא"ת לגבי פדיון במום והעמדה הערכה נימא הכי וי"ל דלא קרייה
רחמנא חטאת אלא כשאתה עושה ממנה פרה ולא כשאתה בא לפדותה דהכי כתיב קרא למי נדה חטאת היא
לומר דכשיהיה למי נדה היא כחטאת לכל פסולין שבה וכן נראה מפירש"י ז"ל וכן פירשו בתוס' עכ"ל הרי
מפורש כדברינו. ומה שסיים שכן פירשו בתוס' הנה בתוס' שלפנינו לא נמצא כן ולהלן ידובר עוד בזה אך בג'
מקומות עדיין יקשה לן גם לפי דברי הריטב"א ז"ל במה שאינה עושה תמורה ושמותרת בגיזה מה"ת ודאמרינן
ביומא שאין בה חילוק עבודות וכולהו משום דקבה"ב היא והתם הרי נעשית לבסוף מי נדה והוא חטאת למפרע
ואמאי לא יהו בה כל הדינים הללו. ואולם כשנעמוד על בירורם של דברים נראה דשלוש אלה נמי מתיישבים
ע"פ היסוד שהנחנו. ולחפץ זה עלינו להאריך קצת ונתחיל בזה שאינה עושה תמורה. [ועיי' בספרי' חלק שני סי'
כ"ד אות י"א וי"ב מה שהעירוני ע"ז ותשובתי]:

21. ספר איזהו מקומן

חטאת אלא קדושת בדיק הבית גרידא אבל בשחיטתה חל בה תורת קרבן ודין חטאת - ראה בחי' מרן רי"ז הלוי (מעשה"ק ד. יא.)

והגר"ח יסד דבעיקר הקדשה אין בה שם

22. ספר גליוני הש"ס

כ"ג א' שיהא זר שוחט ואלעזר רואה, ניב אין מבוחר חי
הכוונה דאפי' זר שוחט ואלעזר רואה כשר וכ"ש
דשחיטת אלעזר עלמו כשירי' או כיון דכתי' ושחט אותה לפניו
משמעותו דווקא שאחר זחוט דאס הוא שוחט לא שייך למיקריי'
לפניו לדבר שאדם עלמו טושה וע' שו"ת רדב"ז ח"א סי' ג' דאס
הסופר ננט הוא עלמו השליח או במקום שא"ל מדינא לומר בפני
נכתב כו' יוסר טוב שלא יאמר כלום משיאמר בפני נכתב דמשמע
שהוא לא כתבו ומיחוי כשיקרא ע"ש ואולם כאן גם שהוא עלמו
שוחט יש מובן לחיבה לפניו לענין שלא יסיח דעת אלא דלשמאל
לא אילטרין קרא לזה לבד דמשריפה נפקא וע"כ דאחי קרא נמי
להכשיר זר שוחט ואלעזר רואה אבל עכ"ס אין מחטט שחיטת
עלמו כיון דשחיטת עלמו נמי שייך לי' לפניו כמה שאסור לו
להסיח דעת וק"ל:

23. שו"ת יהודה יעלה (אסאד) חלק א - יורה דעה סימן נז

והנה לדברי ריב"ש הנ"ל עדיין קשה לי מפרה אדומה. איך נאמן ע"א. דהתם הוי ב' חזקות ומאי מהני הא דרוב מצוין. הא רובא לא עדיף מב' חזקות ושם ל"ש תי' ר' ברוך דהא יש להסתפק דלמא אתרמי לי' ספק בשחיטה וצ"ל ע"ג. ונ"ל לפ"ז מה מתוקים דברי חז"ל ביומא דף מ"ג ומייתי ליה רש"י עה"ת פ' חקת בפ' ושחט לפניו שיהי' זר שוחט ואלעזר רואה ולכאורה טעמא בעי למה בעי דוקא בפ"א אחרים רואין אותו ולהנ"ל ניהא דהתם בפ"א דאיכא ב' חזקות. אין ע"א נאמן וכקושית הנ"ל לכך בעי' אלעזר רואה ונכון וזה לא תקשי' למה דוקא אלעזר רואה י"ל חדא דחולק כבוד לסגן או באמת גם אחר הי' נאמן רק דזה כבוד הסגן דלענין נאמנות בירר הש"י אותו דוקא ...

24. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת יומא דף מב עמוד א

עוד יוצא לנו מכל זה דה"נ דפסול היסח הדעת דהכא אינו כפסול היסח הדעת דתרומה אפילו לר"ל דס"ל בתרומה דהוה פסול הגוף מ"מ שאני הכא מהם, דהתם הוה פסול היסח הדעת שלא יסיח דעתו סתם והיינו בשלילה, אבל הכא נתחדש דבעינן דעתו ע"ז ממש ולא רק שלא יסיח דעתו דהרי הכא לפי הראב"ד גם מלאכה אחרת פוסלת משום היסח הדעת והיינו דבעינן שיהא דעתו רק ע"ז. ודו"ק.

25. תידושי הריטב"א מסכת יומא דף מב עמוד ב

תלמוד לומר התורה. וא"ת ולענין שחיטה וקבלת הדם והזאה דאיתיה בחטאות דעלמא למה לי קרא הכא תיפוק ליה דחטאות קרייה רחמנא, ויש שתירצו דאין הכי נמי ואגב איך דליתנהו בחטאות דעלמא נקטינהו להני, אי נמי דכיון דאיכא כמה מילי שאין לפרה דין חטאת שהרי אינה נפסלת בלינה וכמה דברים אחרים, אימא דבהא נמי לא דמי לחטאת ולא בעינן יום.

26. תוספות ישנים מסכת יומא דף מב עמוד ב

מנין לרבות שחיטתה כו'. וא"ת ל"ל קרא שאין שחיטתה כשירה אלא ביום תיפוק ליה דחטאת קרייה רחמנא דלעיל פירש גבי פסול גופה דסבירא לכ"ע דחטאת קרייה רחמנא י"ל דלענין כמה דברים לא אמרינן דחטאת קרייה רחמנא דהא תנא בתוספתא (דפרה פ"ג) שחטה היום ושרפה למחר כשירה. ה"ר אלחנן:

27. ספר איזהו מקומן

אמר עולא כל הפרשה וכו' אותה לאלעזר
ולא לדורות לאלעזר איכא דאמרי
לדורות בכהן גדול ואיכא דאמרי לדורות
בכהן הדיוט:

[א] תו"י ותוס' הרא"ש ציינו דפלוגתא היא
בספרי ובמשנה פרה (ד. ט.) אי כשרה
בכהן גדול או בכהן הדיוט, וביפ"ע תמה
אמאי לא הביאו כאן מפלוגתת תנאים זו. [אכן
הריטב"א כתב דעולא עצמו כונתו דפליגי בה
תנאי הללו, ולשון 'איכא דאמרי' שנקט הוא
לשון זו.]

ויש לעיין דהרי גם עולא גופיה שהביא הכא
הך פלוגתא אי לדורות בכ"ג או בכהן הדיוט,
הוא עצמו ס"ל [בתחילת עמוד זה]
דשחיטתה כשירה בזר, וצ"ל דהכא מיירי
בכללות עבודותיה אבל בשחיטה הדין שונה,
תדע דלקמן [ריש מג.] מייתי עולא פלוגתת
רב ושמואל אי 'לפניו' היינו שלא יסיח דעת
או דזר שוחט ואלעזר רואה. וש"מ שכן נקט
הגבורת ארי דפלוגתא דהכא לדורות היא

בשאר עבודותיה ולא בשחיטה, ותמה על
דברי תו"י הנ"ל. וע"ע שפ"א.

28. ספר איזהו מקומן

[ב] כתב המשנה אחרונה (פרה ד. ט.) דלפי
האגדה שהביא רש"י עה"ת בשם ר' משה
הדרשן שכל מעשי הפרה הן לכפר על עון
העגל, יש לפרש דבהא נחלקו - דמ"ד
לדורות בכהן גדול הוא משום שהעגל נעשה
ע"י אהרן כהן גדול, אלא שהראשונה א"א
שתעשה באהרן עצמו שאין קטיגור נעשה
סניגור, [ומאן דפליג סבר כיון שהראשונה
נעשתה בסגן אלמא דלא בעינן בכהן גדול
דוקא, ואפילו כהן הדיוט כשר לדורות, דסגן
הדיוט חד דינא להו.]

ולמעשה - יעוי' בתו"י לעיל ב. (סוד"ה
מפרישין) שכתבו דהיו עושין הפרה כהנים
גדולים כדתנן שמעון הצדיק עשה שתיים, וכן
כל אותם שעשו פרה היו כהנים גדולים וזה
היה כבודם. וכן נקט הריטב"א שם (סוד"ה
שנעמ ימים) דכו"ע מודו דמ"מ מצוה בכהן
גדול ולפיכך היו כל הפרות שבמקדש נעשין
בכהנים גדולים. וע"ע תו"י פרה (ג. ט.),
ותפא"י שם (אות נ"ט).

29. חידושי הריטב"א מסכת יומא דף מב עמוד ב

גמר חוקה חוקה מיום הכפורים. פ' ואידך תנא לא גמר חוקה חוקה, אי נמי אית ליה וכדמשמע קצת לקמן גבי
כהן בכהונו אלא דסבירא ליה דהכא ליכא למידן גזירה שוה דכמאן דמפורש בהדיא כהן הדיוט דמי כיון דסתם
דבריו.

30. גבורת ארי מסכת יומא דף מב עמוד ב

אותה לאלעזר. [1] פירש רש"י שהוא סגן משמע מפני דהא דקפיד רחמנא אאלעזר דווקא משום שהיה
סגן הוא. [2] ול"נ דלאו האי טעמא דודאי סגן אין לו שום מעלה מן התורה ואין בינו לבין כהן הדיוט
כלום וכדפרישית לעיל ריש פירקין אלא גזירת הכתוב הוא שפרת משה יהא נעשית על ידו דוקא ופסל אצלה את
כל הכהנים ואפילו את אהרן שהיה כהן גדול אלא דבאגדה איתא הא שלא נעשית באהרן משום דלכפר
על מעשה העגל באה ואין קטיגור נעשה סניגור שהעגל נעשה על ידי אהרן:

31. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת יומא דף מב עמוד ב

שלא יאמרו שחורה שחטו וכו'. ואף על פי דהוה דין דאורייתא וכדלקמן נתחדש כאן דגם בדאורייתא שייך לומר שהתורה חששה שיאמרו שחורה שחטו. [ולא רק בדרבנן איכא דין דחיישינן]. וכענין זה מצאנו בר"ן ריש פסחים. דהצריכה התורה בדיקה בחמץ כדי שלא יעבור עליו על בל יראה. והיינו דחששה תורה שימצא חמץ חזינא דדבר תורה נמי שייך דינא משום חשש. (ועי"ע קרן אור הנדרים ע"ג ע"א ד"ה מהו שיפר).

=====

דרשינן טעמא דקרא

32. חידושי הרישב"א מסכת יומא דף מב עמוד ב

רבי שמעון היא דדריש טעמיה דקרא. פי' דעביד דינא לפום טעמא דקרא בלחוד, דאילו רבנן אע"ג דדרישי טעמא דקרא בכל דוכתא מכל מקום כל היכא דכתב רחמנא שום דין מוחלט לא מבטלי מיניה מידי משום טעמא דקרא אלא סבירא להו דלא פליג רחמנא וכבר פרישנא לה בב"מ בס"ד וכן במסכת סנהדרין בס"ד.

33. רמב"ם יד החזקה - הלכות פרה אדומה פרק ד

(ב) לא רצתה פרה לצאת אין מוציאין עמה שחורה שלא יאמרן שחורה שחטו ולא אדומה שלא יאמרו שתים שחטו:

34. תוי"ט על מסכת פרה פרק ג משנה ז

(ז) שלא יאמרו שתים שחטו - פירש הר"ב ורחמנא אמר ושחט אותה ולא אותה ואת חברתה. וא"ת וכיון דדייק אותה דושחט אמאי אצטריך לטעם שלא יאמרו ולא דייק נמי אותה דוהוציא כדדייק ר' יוסי הא מלתא מתרצא בגמרא פ"ד דיומא דף מ"ב דת"ק ר"ש הוא דדריש טעמיה דקרא. ואמר' דאיכא בינייהו דאפיק חמור בהדה דלת"ק שרי דליכא שמא יאמרו לר' יוסי אסור דהא אותה כתיב. ומזה צריך לי עיון על הרמב"ם שבפ"ד מה' פרה (הל' ב') כתב לטעמא דת"ק דהכא. ובמקומות הרבה פוסק שלא כר"ש דדריש טעמא דקרא וכמ"ש כבר במשנה ה' פ"ב דיבמות והכ"מ לא העיר בזה. וליכא למימר דכיון דסתם לן רבי כוותיה. דהא כיון דטעמיה משום דדריש טעמא דקרא אי בעלמא לא ס"ל כוותיה. ה"נ ליכא לפסוק הלכה כמותו דודאי דזיל בתר טעמא אית לן למימר ולא לפסוק הלכה אלא אחר טעמו של דבר:

35. רמב"ם הלכות מעילה פרק ח

[ח] ראוי לאדם להתבונן במשפטי התורה הקדושה, ולידע סוף עניינם כפי כוחו.

36. הגדה של פסח - נוסח ההגדה

אווחו המרור בידו ומראה אותו למסובין:
מרור זה שאנו אוכלים על שום מה? על שום שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים. שנאמר, וימררו את חייהם בעבדה קשה בחמר ובלבנים ובכל עבדה בשדה את כל עבדתם אשר עבדו בהם בפרך:

37. שו"ת מנחת אלעזר [ח"ג ס' ס"א]

ג"כ בכל הנלוות וינח לידי נוכסול ונכסיכ
כשלונור טעם לא נדרך יקור ועיקר שזו עיקר
הטעם אז אין חיסור טעם נלוות ואלדרכה
עלטה איכא לזני קרלוי כנוו קרלוי לרצותינו
הראשונים נספריהם והארכתי קס נדרוש.

38. מהר"ם מלובלין מסכת גיטין דף מט עמוד ב

תוס' ד"ה דר"ש היא דדריש טעמא דקרא לא פליג אלא היכא דאיכא נפקותא וכו'. נ"ל דקשה להו לתוס' דמאי פלוגתא שייך לומר על זה דמה יזיק לן אי דרשינן טעם על המקרא ונותנין טעם לשבח על איזה מצוה מהתורה ולכך כתבו לא פליגי אלא היכא דאיכא נפקותא פי' נפקותא בדין שהדין משתנה לפי הטעם וק"ל: